

DOI: <https://doi.org/10.61825/rl.2024.v501.04>

Dorota Pilecka*

Akademia Wychowania Fizycznego w Poznaniu

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2246-0118>

e-mail: d.pilecka@awf-gorzow.edu.pl

Tomasz Jurek**

Akademia Wychowania Fizycznego w Poznaniu

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5055-9684>

e-mail: t.jurek@awf-gorzow.edu.pl

ROZWÓJ NAUKI W GORZOWSKIM OŚRODKU AKADEMII WYCHOWANIA FIZYCZNEGO W POZNANIU W OKRESIE 50 LAT DZIAŁALNOŚCI UCZELNI (1971-2021)

THE DEVELOPMENT OF SCIENCE AT THE GORZÓW BRANCH OF
THE POZNAŃ UNIVERSITY OF PHYSICAL EDUCATION DURING
THE 50 YEARS OF THE INSTITUTION'S OPERATIONS (1971-2021)

Keywords: scientific research, Gorzów Branch of the Poznań University of Physical Education, physical culture sciences.

The aim of the study was to address the following research question: What were the principal areas of scientific inquiry at the Gorzów Branch of the Poznań University of Physical Education over the 50 years of the institution's history? In accordance with historical research methodology, analytical, synthetic, comparative, inductive, and deductive methods were

***Dorota Pilecka** – doktor nauk o kulturze fizycznej; zainteresowania naukowe: historia sportu osób z niepełnosprawnościami, działalność organizacji pozarządowych w obszarze rehabilitacji osób z niepełnosprawnościami.

****Tomasz Jurek** – profesor nauk o kulturze fizycznej; zainteresowania badawcze: najnowsza historia kultury fizycznej w Polsce i w skupiskach polonijnych w Niemczech, regionalna kultura fizyczna w Polsce po II wojnie światowej.

employed. The study is based on existing sources and literature, with an in-depth analysis of the subject. All facts described underwent multiple rounds of verification, which consisted of several stages. The Gorzów Branch of the Poznań University of Physical Education commenced scientific activity in 1971 and has continued to the present day. The analysis has revealed that ten areas of research interest among the academic staff can be distinguished: the history of physical culture; the sociology of physical culture; the theory of physical education and sport, as well as human motor skills; neuroanatomy; the physiology of physical exertion; sports medicine and biochemistry; ecology and environmental protection; chronobiology; various aspects of physiotherapy; dietetics and human nutrition. These areas primarily addressed a range of topics within the field of physical culture sciences.

ROZWÓJ NAUKI W GORZOWSKIM OŚRODKU AKADEMII WYCHOWANIA FIZYCZNEGO W POZNANIU W OKRESIE 50 LAT DZIAŁALNOŚCI UCZELNI (1971-2021)

Słowa kluczowe: badania naukowe, gorzowska Filia AWF w Poznaniu, nauki o kulturze fizycznej.

Celem badań było udzielenie odpowiedzi na pytanie: jakie były kierunki badań naukowych w gorzowskim ośrodku AWF w Poznaniu na przestrzeni 50 lat działalności uczelni? Zgodnie z metodologią badań historycznych wykorzystana została metoda analityczna, syntetyczna, porównawcza, indukcyjna oraz dedukcyjna. Praca opiera się na istniejących źródłach i opracowaniach, dogłębnej analizie przedmiotu, a wszystkie opisane fakty podlegały wielokrotnej i kilkietapowej weryfikacji. Działalność naukowa w gorzowskiej Filii AWF rozpoczęła się w 1971 roku i trwa do dnia dzisiejszego. Dokonana analiza wykazała, iż wyróżnić można dziesięć obszarów zainteresowań badawczych pracowników naukowo-dydaktycznych: historię kultury fizycznej; socjologię kultury fizycznej; teorię wychowania fizycznego i sportu oraz motoryczności człowieka; neuroanatomie; fizjologię wysiłku fizycznego; medycynę sportu i biochemię; ekologię z ochroną środowiska; chronobiologię; fizjoterapię w różnych aspektach; dietetykę oraz żywienie człowieka. Dotyczyły one przede wszystkim rozmaitych zagadnień w zakresie nauk o kulturze fizycznej.

Starania związane z utworzeniem w Gorzowie Wlkp. uczelni wyższej podejmowane były przez wiele lat, szczególnie uwzględniano wcześniejsze doświadczenie w zakresie kształcenia nauczycieli. Utworzeniu uczelni i realizacji procesu dydaktycznego towarzyszył rozwój działalności naukowej. Osiągnięcia w tym zakresie dotychczas opisane zostały w kilku opracowaniach (Kunicki, Kwilecka 1986, s. 13-28; Godlewski 1996, s. 47-64; Kunicki 2001, s. 9-11; Godlewski 2007, s. 56-86; Jurek, Pilecka 2021, s. 129-150).

W Gorzowie Wlkp. od 1958 roku istniało Studium Nauczycielskie im. Ewarysta Estkowskiego. Studium to kształciło nauczycieli w cyklu dwuletnim. Łącznie placówkę ukończyło 4151 absolwentów – byli to nauczyciele specjaliści z zakresu wychowania fizycznego z biologią oraz wychowania przedszkolnego z wychowaniem fizycznym (Zysnarski 2007, s. 596). W związku z zaangażowaniem władz miasta we współpracy z Komitetem Miejskim i Powiatowym PZPR nawiązano współpracę z Wyższą Szkołą Wychowania Fizycznego w Poznaniu. Uczelnia ta istniała od 1950 roku i posiadała już ugruntowaną pozycję w zakresie kształcenia nauczycieli wychowania fizycznego, trenerów i instruktorów sportu. Jej działalność opierała się na dorobku akademickiego Studium Wychowania Fizycznego Uniwersytetu Poznańskiego, założonego przez prof. Eugeniusza Piaseckiego (1872-1947). Od 1924 pełnił on funkcję dyrektora Katedry Higieny Szkolnej i Teorii Wychowania Fizycznego poznańskiej uczelni. Zaangażowanie profesora przyczyniło się do rozwoju badań naukowych oraz uzyskania autonomii Studium (Łuczak, Wyszowska 2022).

Powstanie uczelni wyższej w Gorzowie Wlkp. wynikało z planu rozwoju kształcenia nauczycieli wychowania fizycznego, których niewątpliwie brakowało w latach 60. w całym kraju. Powołanie w mieście nad Wartą filii poznańskiej Wyższej Szkoły Wychowania Fizycznego miało miejsce 24.04.1971 roku (Dziennik Urzędowy 1971). Za symboliczny początek funkcjonowania gorzowskiej filii uznaje się inaugurację roku akademickiego 28.10.1972 roku, w której uczestniczyło 25 wykładowców, 110 studentów oraz wielu gości (Kronika 1973). Wraz z rozpoczęciem procesu kształcenia na kierunku wychowanie fizyczne już w 1971 roku opracowany został projekt planu naukowo-badawczego. W pierwszych latach funkcjonowania uczelni pracownicy skupili się na takich zagadnieniach jak dzieje wychowania fizycznego, wychowanie fizyczne w szkole, sport wyczynowy, rekreacja i turystyka oraz inne (Sroczyński, Stachura 1979). Z kolei w ocenach okresowych nauczycieli akademickich już od 1984 roku dokonywano przeglądu aktywności naukowo-badawczej.

Od początku działalności uczelni najszybciej rozwijały się nauki humanistyczne, przede wszystkim w zakresie historii kultury fizycznej. Gorzowscy

historycy wychowania fizycznego i sportu zyskali uznanie zarówno w Polsce, jak i na świecie. Zapoczątkowane w 1971 roku przez prof. Bernarda Woltmanna prace kontynuowane były przez kolejnych badaczy. Profesor prowadził seminarium doktorskie, stworzył pracownię oraz ramy metodologiczne realizowanych badań. Rozgłos w całej Polsce, ale także na świecie zyskała tak zwana gorzowska szkoła historyków kultury fizycznej oraz unikalna pracownia i zakład badań polonijnej kultury fizycznej. Realizatorami badań w zakresie historii kultury fizycznej byli profesorowie Jerzy Gaj, Tomasz Jurek oraz Leonard Nowak, a także doktorzy habilitowani Piotr Godlewski, Marek Szczerciński, Renata Urban. Towarzyszyli im doktorzy Grażyna Biczysko, Małgorzata Kitowska, Artur Kowalczyk, Ignacy Krzewiński, Ryszard Kulczycki, Przemysław Pieczyński, Janusz Płaczek, Zbigniew Szafkowski. Z gorzowską szkołą historii kultury fizycznej blisko związani byli także prof. Maciej Łuczak – zatrudniony w AWF w Poznaniu oraz dr hab. Bogdan Kunicki i dr Adam Natanek, zatrudnieni w gorzowskiej Filii AWF. Najaktywniejsza oraz najliczniej reprezentowana kadra historyków w Gorzowie Wlkp. działała w latach 2005-2008, liczyła wówczas ośmiu samodzielnych pracowników, profesorów tytularnych (Diethelm Blecking, Jerzy Gaj, Leonard Szymański, Bernard Woltmann) oraz czterech doktorów habilitowanych (Piotr Godlewski, Tomasz Jurek, Leonard Nowak, Marek Szczerciński). Stanowiło to 40% ogółu samodzielnych pracowników naukowych w obszarze historii kultury fizycznej w Polsce. Realizowane badania obejmowały dzieje wychowania fizycznego, wybranych dyscyplin sportowych, regionów Polski w szczególności pogranicza polsko-niemieckiego oraz wybranych aspektów olimpizmu. Ogółem opublikowano kilkadziesiąt opracowań monograficznych oraz ponad pół tysiąca artykułów. W latach 1986-2015 zorganizowano dwanaście konferencji naukowych pod nazwą „Z najnowszej historii kultury fizycznej Polski i Polonii” w Chylinie. Z kolei w latach 1978-1990 gorzowskie środowisko historyków kultury fizycznej zaprosiło polskich i zagranicznych partnerów na pięć konferencji pod tytułem „Polonijna Kultura Fizyczna”, które odbyły się w Lubniewicach i Rogach. Profesor Bernard Woltmann był pierwszym gorzowskim naukowcem aktywnym i uznanym na forum międzynarodowym. Do grupy współpracowników profesora należeli: Robert Barney z Kanady, Edmond Gogolewski z Francji, Kunihiko Karaki z Japonii, Leena Laine z Finlandii, Katalina Szikora z Węgier, Marek Waic z Czech, a także niemieccy historycy: Walter Bernsdorf, Diethelm Blecking, Hans Georg John, Hans Langenfeld, Manfred Lämmer, Roland Naul, Gertrud Pfister, Karl-Heinz Schodrok, Hans Joachim Teichler, Horst Ueberhorst i Norbert Urbainsky (Jurek, Urban 2018). Gorzowscy historycy kultury fizycznej zorganizowali XIII Kongres CESH „Międzynarodowe aspekty euro-

pejskiej historii sportu”, który odbył się w Gorzowie Wlkp. w dniach 18-21 września 2008 roku. Uczestniczyło w nim ponad 200 historyków z 11 krajów (Jurek, Wassong 2009).

Jednocześnie w połowie lat 70. badania socjologiczne i historyczne rozpoczął przybyły do Gorzowa dr hab. Bogdan J. Kunicki. Badał i opisał społeczne bariery rekreacji fizycznej, funkcjonowanie średniego miasta na przykładzie Gorzowa Wlkp., a także analizował miejsce kultury fizycznej w teorii myśli społecznej antycznej Grecji (Kunicki 1980, 1981, 1984, 2002). Niestety, podejmowania problematyka badawcza nie była kontynuowana po zakończeniu pracy przez Bogdana J. Kunickiego w gorzowskiej uczelni w 2013 roku.

Poza aktywnością w zakresie badań humanistycznych i społecznych w gorzowskiej filii AWF Poznań od 1976 roku prowadzono szeroko zakrojone badania z zakresu teorii sportu. Kierownikiem wielu tematów badawczych był prof. Eugeniusz Wachowski. Aktywność gorzowskich teoretyków zaowocowała uzyskaniem stopni naukowych. Aniela Czarnecka otrzymała stopień doktora (1980), zaś Tadeusz Rynkiewicz stopień doktora (1980), a następnie doktora habilitowanego (2005). W latach 1988-2008 pracami kilkunastoosobowej grupy gorzowskich nauczycieli akademickich kierował prof. Włodzimierz Starosta. W 1990 roku gorzowianie byli organizatorami I Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Koordynacja ruchowa w sporcie” (Gorzów – Rogi, 1990) oraz następnych o zasięgu międzynarodowym pod wspólną nazwą „Sport Kinetics”. Zrealizowane badania umożliwiły awanse kolejnym osobom, które uzyskały stopień doktora nauk o kulturze fizycznej: Michał Bajdziński (1998), Mariola Radzińska (1999), Henryk Kos (2002), Iwona Dębczyńska-Wróbel (2006), Mateusz Rynkiewicz (2011), Łukasz Lamcha (2017). Z kolei pod kierunkiem dra hab. Tadeusza Rynkiewicza, badania prowadzili Piotr Wójciak (doktorat 2011) oraz Izabela Zaleska-Posmyk (doktorat 2013). Badania dotyczyły motoryczności sportowej, koordynacji ruchowej i jej uwarunkowań, obciążeń treningowych oraz optymalizacji efektywności procesu szkolenia zawodników wybranych dyscyplin (Jurek, Pilecka 2021, s. 134-135). Równocześnie pracujący w latach 1979-2006 dr hab. Aleksander Stuła badał teoretyczne podstawy treningu gier sportowych, szczególnie piłki nożnej. Zorganizował on w 1999, 2001, 2003, 2005 międzynarodowe konferencje naukowo-metodyczne pod wspólną nazwą „Współczesna piłka nożna – teoria i praktyka”.

W gorzowskim ośrodku rozwinęły się także nauki anatomiczne. Pierwsza wykładowczyni w Pracowni Anatomii Danuta Stachura doktoryzowała się w 1974 roku w Uniwersytecie im. A. Mickiewicza w Poznaniu. Kolejnymi osobami prowadzącymi badania z zakresu anatomii była Anna Ostrowska (doktorat – 1981) oraz Władysław Kobeszko (doktorat – 1983). Doświad-

czenia z zakresu neuroanatomii zapoczątkował doc. dr hab. Roman Zimny, pracujący w gorzowskim ośrodku AWF w latach 1984-1992. Badania obejmowały śledzenie połączeń neuronalnych między ośrodkami mózdzku a pniem mózgu, zaangażowanych w czynności ruchowe. Systematyczna praca oraz liczne publikacje naukowe umożliwiły obronę trzech prac doktorskich (E. Sikora, L. Zguczyński, B. Mierzejewska-Krzyżowska) oraz dwóch prac habilitacyjnych (L. Zguczyński i B. Mierzejewska-Krzyżowska – 2013). Od 2008 roku z gorzowskim zespołem współpracował neurofizjolog prof. Jan Celichowski. Wyniki prowadzonych badań prezentowane były na międzynarodowych konferencjach naukowych organizowanych przez Polskie Towarzystwo Anatomiczne oraz Polskie Towarzystwo Badań Układu Nerwowego, a także Polskie Towarzystwo Fizjologiczne oraz European College of Sport Science.

Kolejny obszar zainteresowań naukowych gorzowskich pracowników naukowych stanowiła fizjologia. Badania zainicjowała w 1971 roku prof. Wanda Rożynek-Łukanowska, a jej wychowankowie Barbara Nieścieruk-Szafrańska oraz Zdzisław Adach obronili prace doktorskie kolejno w 1979 roku i w 1987 roku. Badania wspierał prof. Tadeusz Rychlewski oraz prof. Józef Krawczak, a następnie od 1984 roku doktorzy Anna i Artur Jaskólscy. W Zakładzie Fizjologii badano zmiany wydolności w okresie rozwojowym oraz u osób dorosłych, ze szczególnym uwzględnieniem osób starszych. Badania umożliwiły publikację wielu artykułów oraz prac habilitacyjnych Anny i Artura Jaskólskich oraz Zdzisława Adacha, a w kolejnych latach uzyskanie tytułu profesora przez A. Jaskólskiego (Jaskólski 2002). W 2003 roku habilitację uzyskał dr Z. Adach, pod którego kierunkiem prowadzone były badania dotyczące treningu i rehabilitacji inercyjnej. Wśród wielu zaangażowanych fizjologów stopnie naukowe doktora nauk o kulturze fizycznej uzyskali: Wioletta Brzenczek (2004), Mariusz Naczek (2008), Alicja Naczek (2013), natomiast M. Naczek habilitował się (2016). Ostatni z wymienionych od 2018 roku kontynuuje badania naukowe na Uniwersytecie Zielonogórskim. Ze środowiska gorzowskich fizjologów wywodził się dr hab. Piotr Żurek, który potem specjalizował się w teorii treningu sportowego. Pracę doktorską z zakresu fizjologii wysiłku fizycznego obronił w AWF Poznań (2005), zaś stopień naukowy doktora habilitowanego uzyskał w 2016 roku (Jurek, Pilecka 2021, s. 138).

Od początku istnienia uczelni prowadzono także badania antropologiczne pod kierunkiem rektora AWF w Poznaniu prof. Zbigniewa Drozdowskiego. Członkowie gorzowskiego zespołu badawczego w kolejnych latach broniли prac doktorskich: Maria Kwilecka (1970), Maria Niewiadomska (1976), Maria Wójtowicz (1977) i Irena Nadolska-Ćwikła (1981), a w późniejszym

okresie Jerzy Trzeciak (1999), Małgorzata Kuchnio (2003), Justyna Forjasz (2007). Co ważne, pierwszy spośród gorzowskich wykładowców stopień doktora habilitowanego uzyskała M. Kwilecka w 1980 roku. Prowadziła ona badania dotyczące biorytmiki organizmu ludzkiego w zakresie zwiększania efektywności pracy oraz ochrony przed szkodliwymi następstwami pracy (Woltmann 2001, s. 103).

Od 1988 roku w Gorzowie Wlkp. wykonywano badania z zakresu medycyny sportu. Zapoczątkował je prof. Kazimierz Szyszka, kontynuując wówczas badania biochemiczne dr Barbary Sobańskiej, a także wdrożono nowe kierunki. Dotyczyły one analizy sposobu żywienia zawodników różnych dyscyplin sportowych oraz uwarunkowań nawyków żywieniowych u dzieci, młodzieży i osób otyłych. Członkami zespołu badawczego byli Anna Skarpańska-Stejnborn, Agnieszka Zembroń-Łacny i Rafał Pakuła. Na podstawie przeprowadzonych analiz pod kierunkiem prof. K. Szyszki powstały dysertacje doktorskie (Rafał Pakuła – 1998, Agnieszka Zembroń-Łacny – 1999, Anna Skarpańska-Stejnborn – 2001). Udziałem A. Zembroń-Łacny stała się habilitacja w 2010 roku, natomiast A. Skarpańskiej-Stejnborn w 2012. A. Skarpańska-Stejnborn uzuskała ponadto w 2023 roku tytuł profesora nauk medycznych i nauk o zdrowiu w dyscyplinie nauki o kulturze fizycznej. Prowadzone badania miały na celu określenie zależności pomiędzy wysiłkiem fizycznym o dużej intensywności a zmianami w poziomie hormonu hepcydyny, na tle wybranych parametrów charakteryzujących przemianę żelaza w organizmie oraz poszukiwanie suplementów mogących przeciwdziałać anemii (Jurek, Pilecka 2021, s. 140).

Badania dotyczące higieny oraz wychowania zdrowotnego prowadziła Donata Woitas-Ślubowska. Analizowała ona styl życia czynnych i biernych sportowców oraz innych grup społecznych w celu opracowania wskazań dotyczących kształtowania pożądanych zachowań prozdrowotnych (rozprawa habilitacyjna 2011). Badania w tym zakresie zakończyły się wraz z odejściem z gorzowskiej uczelni A. Zembroń-Łacny i D. Woitas-Ślubowskiej oraz przejściem na emeryturę K. Szyszki.

Odmienny obszar zainteresowań badawczych reprezentowali biolodzy związani zawodowo z gorzowską uczelnią. Prof. Lucjan Agapow zajmował się czystością wód oraz fauną zbiorników wodnych ziemi gorzowskiej. Z kolei dr hab. Ludwik Lipnicki i dr Piotr Grochowski prowadzili badania bioindykacyjne (lichenologiczne). Dokonali oceny walorów przyrodniczych oraz zdrowotnych obiektów przeznaczonych do ochrony, uczestniczyli w pracach związanych z tworzeniem Drawieńskiego Parku Narodowego, Parku Narodowego Bory Tucholskie i Parku Narodowego Ujście Warty oraz ponad 30 rezerwatów przyrody, w tym rezerwatu Bór Chrobotkowy im. prof. Zygmun-

ta Tobolewskiego, rezerwatu Buki Zdroiskie im. prof. Lucjana Agapowa. Biolodzy niezwykle aktywni byli także w sferze publikacji naukowych oraz popularnonaukowych. Zaangażowanie to przyczyniło się do popularyzacji wiedzy ekologicznej oraz ochrony środowiska naturalnego.

Wraz z rozwojem gorzowskiej uczelni oraz wprowadzeniem kształcenia na nowych kierunkach zmieniał się także profil prowadzonych badań naukowych. W 2009 roku Zamiejscowy Wydział Kultury Fizycznej w Gorzowie Wlkp. uzyskał uprawnienia do prowadzenia kierunku Turystyka i Rekreacja. Z kolei w 2010 roku rozpoczęto kształcenie na kierunku Fizjoterapia. W roku akademickim 2016/2017 rozpoczęto kształcenie na studiach II stopnia na kierunku Fizjoterapia, jednocześnie zaprzestano kształcenia na kierunku Turystyka i Rekreacja. Z kolei 2016 roku rozpoczęto kształcenie na studiach licencjackich na kierunku Dietetyka. W związku ze zmianami w zakresie realizacji procesu dydaktycznego zatrudniono nowych nauczycieli akademickich, którzy rozpoczęli realizację badań naukowych.

Od 2013 roku we współpracy z Akademią Wychowania Fizycznego w Krakowie dr Anita Kulik prowadziła doświadczenia dotyczące treningu marszowego chorych z chromaniem przestankowym. Wyniki badań prezentowane były w latach 2016, 2018, 2019 podczas European Atherosclerosis Society Congress. Zespół, w którego skład wchodziła związana z gorzowskim ośrodkiem fizjoterapeutka dr Anita Kulik, w 2014 roku otrzymał zespołową nagrodę naukową Komitetu Rehabilitacji, Kultury Fizycznej i Integracji Społecznej PAN za pracę pt.: *Comparison of two treadmill training programs on walking ability and endothelial function in intermittent claudication* (Mika i in. 2013, s. 838-842). Od 2015 roku aktywność naukową w obszarze fizjoterapii osób chorujących na nowotwory zapoczątkował dr hab. Sławomir Marszałek. Badania dotyczyły przede wszystkim chorych z dysfunkcją nerwu dodatkowego po leczeniu onkologicznym w obrębie głowy i szyi. Prowadzone przez dr hab. S. Marszałka we współpracy z Uniwersytetem Medycznym im. K. Marcinkowskiego w Poznaniu badania dotyczyły także aktywności fizycznej podejmowanej przez osoby młode, chore na wczesnego raka piersi w trakcie chemioterapii przedoperacyjnej (Kufel-Grabowska i in. 2020, s. 94-95).

Od 2016 roku działalność naukową w obszarze dietetyki rozpoczęła dr Kinga Mruczyk. Zainteresowania badawcze koncentrowały się na rozpoznaniu znaczenia aktywności fizycznej oraz wpływu składników odżywczych na funkcjonowanie i procesy degeneracyjne organizmu kobiet w okresie postmenopauzalnym (Cisek-Woźniak i in. 2022, s. 86-93). Prowadzono także badania pod kierunkiem dr Małgorzaty Mizgier wśród dziewcząt w wieku 13-18 lat, których celem było określenie związku stężenia hormonów płcio-

wych oraz występowania zmian charakterystycznych dla hiperandrogenizmu pochodzenia jajnikowego (Mizgier i in. 2020, s. 3041).

Niewątpliwie ważną rolę w rozwoju naukowym pracowników gorzowskiej filii AWF w Poznaniu miały posiadane uprawnienia do doktoryzowania, drugie po Uniwersytecie Zielonogórskim na Ziemi Lubuskiej. W latach 2003-2019 w Gorzowie Wlkp. w strukturze AWF funkcjonował Zamiejscowy Wydział Kultury Fizycznej, który od 2005 roku miał uprawnienia do nadawania stopnia doktora nauk o kulturze fizycznej. W owym okresie wypromowano 64 osoby. Należały do nich kolejno: Grzegorz Bieńczyk (2006), Aleksy Chmiel (2006), Grzegorz Wieczorek (2007), Zbigniew Barabasz (2007), Paweł Świder (2007), Iwona Tabaczek-Bejster (2007), Arkadiusz Wołoszyn (2008), Bogdan Dębowski (2008), Karolina Podciechowska (2008), Mariusz Naczek (2008), Zuzanna Brożek (2008), Paweł Lenik (2008), Jarosław Nadobnik (2009), Marta Niewczas (2009), Justyna Lenik (2009), Robert Stępiak (2009), Rafał Kołodziej (2009), Aneta Rejman (2009), Zbigniew Wójcik (2010), Iwona Pezdan-Śliż (2010), Artur Kowalczyk (2010), Marta Przydział (2010), Łukasz Szmyd (2010), Piotr Górski (2011), Piotr Wójciak (2011), Halina Hanusz (2011), Marcin Obodyński (2011), Mateusz Rynkiewicz (2011), Arkadiusz Janiak (2011), Jan Paweł Piotrowski (2012), Daniel Bakota (2012), Barbara Grańska (2012), Agnieszka Połaniecka (2012), Izabela Zaleska-Posmyk (2013), Piotr Czaczka (2013), Robert Krasowski (2013), Artur Kita (2013), Alicja Naczek (2013), Anna Bezulska (2013), Agata Rzeszutko-Polak (2014), Jerzy Zygański (2014), Arkadiusz Płomiński (2014), Jacek Kulpiński (2014), Marzena Alicja Tomiak (2014), Tomasz Grzybowski (2015), Artur Płonka (2015), Magdalena Kunysz-Rozborska (2015), Iwona Duda-Bobko (2016), Dawid Krystek (2016), Karolina Przednowek (2016), Maciej Grabianowski (2016), Adrianna Gardzińska (2017), Magdalena Gruszka (2017), Katarzyna Sochacka (2017), Marta Nitka (2017), Dariusz Karpiński (2017), Joanna Piech (2018), Michał Skalik (2018), Małgorzata Skrzęta (2018), Marek Kruk (2018), Katarzyna Szeremeta (2018), Dorota Pilecka (2019), Jerzy Nowik (2019) (por. Rejestr prac doktorskich w Zamiejscowym Wydziale Kultury Fizycznej w latach 2005-2019). Większość stanowiły doktoraty z zakresu historii i organizacji kultury fizycznej – 51 obron, teorii i metodyki kultury fizycznej – 7 obron, przyrodniczych aspektów rekreacji – 3 obrony oraz neurobiologii i fizjologii – 3 obrony. Wśród wypromowanych doktorów 10 osób wywodziło się z macierzystego wydziału, natomiast 54 pochodziły z kilkunastu ośrodków akademickich w Polsce (Jurek, Pilecka s. 151).

Do rozwoju działalności naukowej przyczyniło się także stopniowe wyposażanie poszczególnych pracowni w sprzęt diagnostyczny. W 1977 roku

utworzono Pracownię Pomocy Naukowo-Dydaktycznych. W roku akademickim 2008/2009 w strukturze Wydziału wyodrębniono Wydziałowe Laboratorium Badawcze. Z kolei w 2015 roku powstało Centralne Laboratorium Badawcze – CLB wyposażane w różnorodny i profesjonalny sprzęt do badań naukowych. W ramach CLB rozpoczęło działalność Laboratorium Analizy Układu Ruchu Człowieka, Laboratorium Biochemii oraz Laboratorium Genetyki. Prowadzone badania mogły więc mieć charakter wielowymiarowy, a poszczególne analizy neuroanatomiczne, biochemiczne, fizjologiczne, biomechaniczne, kinezyologiczne i antropologiczne stanowiły podstawę do uzupełnienia innych badań. Tematyka realizowanych prac badawczych znalazła zastosowanie nie tylko w sporcie i medycynie, ale także zdrowiu publicznym i polityce społecznej.

Na przestrzeni ponad 50 lat działalności gorzowskiej filii AWF w Poznaniu dokonywała się ewolucja w zakresie podejmowanej tematyki badawczej. Od dominującej roli badań z zakresu historii kultury fizycznej, fizjologii, po badania motoryczności człowieka; neuroanatomie, ekologię oraz ochronę środowiska, aż do fizjoterapii i podstaw żywienia oraz dietetyki. Podejmowana problematyka badawcza w znacznym stopniu uzależniona była od profilu zatrudnianych nauczycieli akademickich, ale także kierunków kształcenia. Choć przez wiele lat dominowało kształcenie nauczycieli wychowania fizycznego i trenerów różnorodnych dyscyplin sportowych, z czasem zmienił się rozkład liczby studentów (fizjoterapia) oraz zatrudnionej kadry na specjalistów z zakresu rehabilitacji i fizjoterapii. Kluczową rolę w rozwoju życia naukowego w gorzowskim ośrodku AWF odegrało wsparcie kadrowe (promotorzy, kierownicy zespołów badawczych) i materialne (laboratoria, aparatura naukowa) macierzystej uczelni.

Literatura | References

- CISEK-WOŹNIAK A., MRUCZYK K., WÓJCIAK R. W. (2022), Physical activity of women over 60-methodology of activity measurement, „Annals of Agricultural and Environmental Medicine”, 29(1).
- GODLEWSKI P. (1996), Badania naukowe w gorzowskiej AWF, [w:] Gorzowski ośrodek akademicki w latach 1971-1996, red. B. Kunicki, J. Woltmann, Polskie Towarzystwo Naukowe Kultury Fizycznej, Gorzów Wlkp.
- GODLEWSKI P. (2007), Rozwój nauki, [w:] 35 lat działalności gorzowskiego ośrodka akademickiego Akademii Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego w Poznaniu (1971-2006), Monografie AWF w Poznaniu, nr 371, red. T. Jurek, Poznań.

- JASKÓLSKI A. (RED.) (2002), Podstawy fizjologii wysiłku fizycznego z zarysem fizjologii człowieka, Wrocław.
- JUREK T., PILECKA D. (2021), Pół wieku gorzowskiego ośrodka Akademii Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego w Poznaniu 1971-2021, Wydawnictwo AWF, Poznań.
- JUREK T., URBAN R. (2018), Profesor Bernard Woltmann 1932-2013. Nauczyciel i naukowiec, Gorzów Wlkp.
- JUREK T., WASSONG S. (2009), Transnational Aspects of European Sport History, 13th Congress of the European Committee of Sports History, Gorzów Wlkp.
- KRONIKA (1973), Akademia Wychowania Fizycznego w Poznaniu, Zeszyt 16 1971/72, Poznań, s. 25.
- KUFEL-GRABOWSKA J., SZOSZKIEWICZ R., MARSZAŁEK S., LITWINIUK M. (2020), Konferencja Rak Piersi u Młodych Kobiet – podsumowanie spotkania, Biuletyn Polskiego Towarzystwa Onkologicznego NOWOTWORY, 5(2).
- KUNICKI B. J. (1980), Środowisko twórcze miasta średniego, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa-Poznań.
- KUNICKI B. J. (1981), Kultura gorzowska w latach 1975-1980, Wydawnictwo Gorzowskie Towarzystwo Naukowe, Gorzów Wlkp.
- KUNICKI B. J. (1984), Społeczne bariery rekreacji fizycznej, Wydawnictwo AWF, Warszawa.
- KUNICKI B. J. (2001), Instytut Wychowania Fizycznego w Gorzowie (1971-2001), Fundacja Rozwoju IWF „Academia”, Gorzów Wlkp.
- KUNICKI B. J. (2002), Kultura fizyczna antycznej Grecji. Ideologia, filozofia, nauka, Monografie AWF, nr 317, Poznań.
- KUNICKI B. J., KWILECKA M. (1986), Główne kierunki badań gorzowskiego ośrodka AWF, [w:] Kunicki B. J. (red.), Gorzowski ośrodek poznańskiej Akademii Wychowania Fizycznego w latach 1971-1986. Rozwój – dorobek naukowy – perspektywy, Wyd. Monografie AWF, nr 242, Poznań.
- ŁUCZAK M., WYSZOWSKA I. (2022), Eugeniusz Piasecki w 150 rocznicę urodzin, Poznań, s. 248-249.
- MIKA P., KONIK A., JANUSZEK R., PETRICZEK, T., MIKA A., NOWOBILSKI R., SZCZĘKLIK A. (2013), Comparison of two treadmill training programs on walking ability and endothelial function in intermittent claudication, „International journal of cardiology”, 168(2).

MIZGIER M., JARZĄBEK-BIELECKA G., OPYDO-SZYMACZEK J., WENDLAND N., WIĘCKOWSKA B., KĘDZIA W. (2020), Risk factors of overweight and obesity related to diet and disordered eating attitudes in adolescent girls with clinical features of polycystic ovary syndrome, „Journal of Clinical medicine”, 9(9).

REJESTR prac doktorskich w Zamiejscowym Wydziale Kultury Fizycznej w latach 2005-2019, b.p.

SROCZYŃSKI W., STACHURA D. (1979), Działalność Filii Poznańskiej Akademii Wychowania Fizycznego w Gorzowie Wlkp. w latach 1971/72-1978/79, Monografie AWF, nr 183, Poznań, s. 42-44.

WOLTMAN B. (2001), Główne kierunki badań naukowych w gorzowskim ośrodku kształcenia nauczycieli wychowania fizycznego 1971-1999, „Prace Naukowe Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Częstochowie, Kultura Fizyczna”, zeszyt IV.

ZARZĄDZENIE nr 27 Przewodniczącego GKKFiT z dnia 24 IV 1971 r. Dziennik urzędowy GKKFiT, nr 3, poz. 8.

ZYSNARSKI J. (2007), Encyklopedia Gorzowa, Wydawnictwo Tekst, Bydgoszcz.